

at Borgerne skulle slutte sig sammen som Stat og hjælpe. Staten skal i Regelen hjælpe middelbart, men der er ogsaa Tilfælde, hvor den maa hjælpe umiddelbart. Da jeg for fire Aar siden tillod mig at stille en Interpellation om Dyrtiden, fremhævede jeg, at jeg hverken havde sparet Tid eller Kræfter for at gøre den Klasse af Borgere, i hvis Navn jeg dengang, som nu, talte, opmærksom paa, at der ikke i og for sig eksisterede Noget, der heed Dyrtid, at Dyrtiden blot bestod i Misforholdet mellem Nødvendigheds-Artiklernes Værdi og Arbeidets Værdi, og at det var umuligt at opstille som et Princip for Staten som saadan, at den skulde afhjælpe Dyrtiden. Jeg har heller ikke angaaende den foreliggende Sag paa nogen Maade sparet Tid eller Kræfter; jeg har mange Gange siden den Tid søgt at gøre det saa indlysende som muligt for den Klasse af Borgere, hvis Sag jeg forebringer, at Intet vilde være farligere, Intet mere undergrave Statens Kræfter og ødelægge den, end om Staten vilde finde paa at træde op som Arbeidsherre og fremkalde unyttige og unødvendige Arbejder. — Ingen staaer derfor frem og forlanger Arbejde quand même; der er Ingen, som i mindste Maade har tænkt paa at stille en saadan Fordring; der er Ingen, der forlanger, at Staten skal skaffe Arbejde ved Foretagender af tvivlsom Nytte, og det falder end ikke Nogen ind at ville forlange, den skal lade foretage Arbejder af en utvivlsom Nytte, naar Nytten er indskrænket til nogle Enkelte. Men man har meekt, at naar der fandtes et Foretagende, som fra alle Sider var indrømmet at være et nyttigt, som efter Alt, hvad derom var dømt af competente Dominere i de meest forskellige Retninger, var et Foretagende, som ikke alene var til Nytte for Communen, og en saa stor Commune, men ogsaa for Staten, at Staten da ikke selv skulde udføre Arbejdet, men at Regjeringen i sin Visdom paa en eller anden Maade — hvilken, skal jeg ikke udtale mig om — vilde søge under en herskende Nød at fremme et saadant Arbejde og derved yde, ikke nogen umiddelbar, men en middelbar Hjælp til en stor Deel af Statens Borgere i Landets største og vigtigste Commune. Dette vort Standpunkt, mener jeg,

er det rette, og at Ingen, naar vi indtage dette, med nogensomhelst Berettigelse kan træde op og sige: I forlange, at der skal skaffes Arbejde, fordi der er Arbeidsløshed. — Men naar et saadant Foretagende altsaa findes, et Foretagende, hvis alment Nytte er anerkendt, da mener jeg, man har Ret til at forlange, at Staten, naar der er naturligt Arbeidsløshed tilstede, gjør, hvad der staaer i dens Magt, for at fremme det. Jeg skal, indtil jeg hører, hvorvidt man er enig med de af mig udtalte Grundsætninger, indskrænke mig til at nævne eet saadant Foretagende, nemlig Gammelholms Fraklytning. — Jeg har, som man veed, ikke deeltaget i Rigsraadets Forhandlinger, men det er mig bekendt, at man har gjort endel Forarbejde med Hensyn til denne Sag, og Paabegyndelsen og den videre Udførelse af dette Foretagende vilde allerede være en Hjælp, om end ikke stor, saa dog en Hjælp saalænge det varede.

Jeg gjentager, vi sige ingenlunde til Regjeringen: Skab et eller andet Foretagende for at skaffe Arbejde, men vi spørge: Derfor Regjeringen i sin Overveelse kommer til den Antagelse, at der er et Foretagende, som bør udføres til Nytte og Gavn, saavel for Staten som for Communen, vil den da ikke ogsaa af det Hensyn, at den derved afhjælper en stor Nød hos en talrig Klasse i Landets største og vigtigste Commune, finde en Spore til med forøget Energi at søge et saadant Arbejde fremmet?

Indenrigsministeren: Den ærede Forespørger har saaledes begrændset den gjorte Forespørgsel, at det forekommer mig, at jeg for mit Vedkommende maa erklære mig fuldkommen enig med ham angaaende Bestafsenheden af den Understøttelse, som maatte kunne ventes fra Regjeringen i slige Forhold, nemlig: at naar der virkelig ere nyttige og nødvendige Arbejder, som Staten vil udføre, at der da med Hensyn til Tidspunktet for deres Udførelse er Anledning til at tage Hensyn til Arbejdsforholdene, i dette Tilfælde Arbeidsløsheden, paa Stedet. Dette er ganske rigtigt, om ikke af anden Grund, saa dog